

lige så høj grad andre værker, åndsrelser i og forbindelser til andre dele af Europa.

Dog savnes ét kapitel i bogen.

Da forfatteren har beskæftiget sig med Chr. IV's kunst i henved en snes år, synes det nærliggende i denne forbindelse, at han via sit rige kendskab til Chr. IV og tidens rørelser var fremkommet med en sammenfatning til belysning af Chr. IV's forhold til kunsten og brugen af samme, hvilket ville være berigende for kunsthistorien og vigtigt i forhold til forfatterens sikkert også i fremtiden kommende artikler om andre kunstværker fra Chr. IV tiden.

Jens Jensen

Karin Kryger: *Allegori og borgerdyd. Studier i det nyklassicistiske gravmæle i Danmark 1760-1820*. (Christian Ejlers Forlag, 1985). 371 s. illustr.

I sidste halvdel af 1700-tallet dukkede tredjestand ud af sin anonymitet. Det skete gennem manifestationer, som hidtil havde været forbeholdt aristokratiet. Det nye borgerskab tog kunsten i sin tjeneste for at befæste navn, ære og udødelighed. Nyklassicismen blev, overalt i den vestlige verden, bærer af den moderne samfundsordens ideer. Stilen byggede på den klassiske græske og romerske kultur og var behæftet med et stort, fremmed begrebsapparat og et kompliceret symbolsprog. Æstetisk besnærende, men tung at danse med. Så snart epoken randt ud, svandt evnen til at aflæse dens indhold. Det rådes der bod på i Karin Krygers bog. Det er en usædvanlig grundig undersøgelse af nyklassicismens idegrundlag, som det kom til udtryk i en særlig monumentgruppe, gravmælerne.

Den nye, store bestillergruppes opkomst faldt tidsmæssigt sammen med

nogle ændringer i kirkens begravelseskikke. Begravelser fandt traditionelt sted inde i kirkerummet; kun de ubemidlede blev begravet på fattigkirkegårde. Pladsmangelen begyndte at blive et altoverskyggende problem, samtidig med, at bevidstheden om hygiejniske forhold voksede. Der blev talt og skrevet meget til fordel for udenbys kirkegårde, herhjemme blev Assistens Kirkegård i København den første, og flere kom hurtigt til. Adel og borgerskab fik særlige lempelser, som gjorde det muligt at blive begravet på deres godsjorder, og disse forhold, kombineret med tidens natursværmeri, gjorde gravmonumentet ude i det fri fashionable, og derefter, almindeligt udbredt. Det er årsagen til, at vi i dag kan gå rundt på kirkegårdene fra denne periode og betragte kunstværker af tidens bedste skulptører, Wiedewelt, Stanley, Dajon m.fl.

Forfatteren har måttet begrænse sig til det københavnske område, men medtager dog enkelte eksempler fra provinsen og udlandet. Det hindrer ikke, at bogen kan finde anvendelse i mange sammenhænge. Skønt den er skrevet til en mindre, fagkyndig læseskare, er den blottet for indforståethed. Det er f.eks. sympatisk, at den er forsynet med en fortegnelse over billedsymboler og allegorier. Det samme gælder de fyldige kildehenvisninger. Oplysningerne er systematiserede i grupper: Symbol-, monument-, kunstner- og bestillerregistre. Der er tænkt venligt på læseren. I temaafsnit som det om dødens teater, der handler om iscenesættelsen af gravmælerne, viser Karin Kryger, at hun kan bruge sit kildemateriale og kombinere det med historien på et niveau, der ligger over daglig vande ved de hjemlige strande. En smuk gennemarbejdning i opsætning og layout gør billedet komplet.

Wivan Munk-Jørgensen